

WIADOMOSCI WARSZAWSKIE
WE SRZODE DZIA 20. STYCZNIA ROKU 1768.

Z H I S Z P A N I I

Z Cadix d. 7. Grudnia.

Okręt ieden Szwedzki *Ulyka* nazwany, tarcicami naładowany prochami z przypadku wystrzelony był dnia 2 tego miesiąca około godziny 4 z południa. Kapitan z czterema ludźmi swoimi na brzegu zostawał. Ale 12 innych na okręcie zostających zaginęło. Jeden z tych na brzeg wyrzucony żył jeszcze około 2 godzin, ale dowiedzieć się od niego przyczyny tego przypadku nie można było. Zbierać poczęto rozrzucone towary te-

go okrętu, ale straszna nawałność, która nocy następującej powstała, odjęła sposobność do dokazania tego. Ta nawałność wielkie uczyniła szkody. Podług raportu Gubernatorowi tutejszemu dnia 3 Grudnia około południa uczynionego 18 Okrętów i statków większych na plaży ubitych lub rozbitych było. Bagnetów także i częściów 82 owocami i węglami naładowanych zginęło. Wiele ludzi z tej przyczyny utonęło. Między okrętami rozbitemi 7 Angielskich rachują, z których ieden do wysp

Kanaryjskich miał żeglować. Wszystkie na nim towary i wszyscy ludzie naydujący się zginęli, oprócz Kapitana z kilką ludźmi swoim pod czas tey nawalności na lądzie zostającego. Z innych okrętów jeden jest Francuski, inne zaś Hiszpańskie z Katalonii. Wiatr trochę uspokoił się w nocy z dnia 3 na 4 tego miesiąca, z tym wszystkim mówić ieszcze nie możemy, że nawalność ustała. Nie słychać tu iednak aby inne oprócz wspomnianych trafiły się szkody. Góry na przeciw temu Miastu leżące całe śniegiem są okryte.

Z Madrytu d. 15. Grudnia.

W przeszły Wtorek jako w dzień Niepokalanego Poczęcia Nayświętszey Panny, Król Jmé publicznie na nabożeństwie naydował się. Postawiono potym w Kaplicy pałacowey bogatą nader Monstrancyą złotą bryllantami i innemi drogimi kamieniami ozdobioną, szacowaną dwa milliony 400 tysięcy Złotych Niemieckich. Ta Monstrancya nader doskonale tu w Madrycie sporządzona była kosztem Królewskim.

Z F R A N C Y I

Z Paryża d. 25. Grudnia.

W Sobotę przeszłą kiedy Jzby

Parlamentowe zgromadzone rozstrząsały odpowiedź daną od Pana *Chardon*, przyniesiono im list pod pieczęcią Królewską donoszący Parlamentowi, iż Król Jmé wezwał do siebie Pana *Chardon*, i zakazał mu wykonać rozkazy Parlamentu, tymże listem przykazano Parlamentowi nie mieścić się cale do tey sprawy. Mimo te zakazy, Parlament do kreskowania się w tey sprawie przystąpił, i oraz słuchał doniesienia o sposobie sądzenia Pasa *de Chanvallon*, w którym słuchanie świadków nie przyzwolitym sposobem, zdało się być nagany godne. Uczyniony zatym jest wyrok, aby Pan *Chardon* znowu był wezwany do Parlamentu. We Wtorek następujący zgromadzili się wszyscy Parlamentowi o godzinie 6 porannej mocą daney sobie dniem pierwiej przestrogi, i list powtórny pod Królewską pieczęcią odebrali przykazujący aby nieodwłocznie deputowanych do Wersalu posłali z opitem autentycznym dwóch poprzedzających sessyi. Parlament wziąwszy ten list na uwagę, ułożył remonstracye Królowi względem złych skutków wynikających z sądzenia nieprawego kryminalnych spraw, i niebe-

Śpieczeństw z tąd dla wszystkich
Obywatelów wynikających, kie-
dy winni nie dosyć ukarani są,
a niewinni podlegali nie zasłu-
żoney karze. Zlecono oraz
tymże deputowanym prosić Kró-
la Jmci, aby zbyteczney chleba
drogosci zabezpiecz chciał, która
przyłączona do powiększoney
od głowy taksy i innych podat-
ków, lud do ostatney nędzy
przywodzi. Deputowani tegoż
dnia z Werfala powrócili i zgro-
madzonym Jzbon odpowiedź
Królewską opowiedzieli, której
treść jest następująca; „Widzę
„z protokołu mnie podanego, iż
„Parlament mój z przełożenia
„sobie sprawy iedney tyczącej
„się pewney moiey ofady we-
„zwał dwoma wyrokami swemi
„Pana *Chardon* aby mieysce swoje
„w Jzbach zgromadzonych za-
„siadł, i dał rachunek z pewnych
„postępków tyczących się iego
„sławy. Parlament mój mie-
„sząc się nie powinien w sprawę
„do niego nie należącą, którą
„sobie przełożyć kazałem, wzglę-
„dem której wola moja zwy-
„czaynym trybem doniesiona
„jest radzie moiey naywyższej
„na wyspie *Cayenne*, która już w
„roztrząśnienie tey sprawy we-
„szła, i sama tylko prawo ma

„do roztrząśnienia oney. . . .
„Zakazuję więc Parlamentowi
„memu do skutku przywodzić te
„dwa wyroki ostatnie, które
„chcę mieć za nieuczynione;
„odmówilem Panu *Chardon* mi-
„mo iego nalegania pozwolenie
„wykonania tego co po nim Par-
„lament wyciąga. „ Co się ty-
„cze remonstracyi względem dro-
gosci chleba, odpowiedział Król
Jmć, iż lud swój kocha, i wyży-
wienia onego sposoby przepisał ro-
skazami, których wykonanie nie
może być hamowane tylko nie uwa-
żnemi postępkami Parlamentu swego.
Po odebraniu tych wiadomości
wizytkich Parlament postanow-
ił aby Pan *Chardon* od urzędu
swego i posiadzenia w Parlamen-
cie póty odsądzony był póki
od Króla Jmci nie otrzyma po-
zwolenia wykonania tego co po
nim Parlament wyciąga. Dnia
22 tego miesiąca odprawione by-
ły uroczyste exekwie w Koście-
le parafialnym S. Ludwika za-
dużę zmarłego *Delfina* Jmci,
którego pozostali synowie i sio-
stry na tych exekwiach przy-
tomnemi byli. Akademia Kró-
lewska, której zegar Pan *le Roy*
był podany dla przyśądzenia nad-
grody naznaczoney temu któ-
ryby wynalazł sposób naylepszy

wymiarzenia godzin na morzu, ogłosiła, iż doświadczenia tego roku od Margrabi *de Courtenvaux* uczynione pokazują, że ten zegar cale do stateczny jest względem zamierzonego kresu, i żądzy Akademii daleko dokonaley zadolyc czyni niż Angielkie w teyże mierze wynalazki.

Z A N G L I I

Z *Glocester* d. 14. Grudnia.

Cena Pszenicy umniejszona jest w tuteyszych okolicach. Dnia 8 tego miesiąca na 6 *Sous* mnieysza była. Przypisać to Miastu *Bristol* powinniśmy. Arenderze nasi wiedzą, iż targi caley prawie Prowincyi tey, stofują się do targów *Bristolskich*, i że się tam po zboże udać mogą Piekarze, zatrwożyła ich ta rzecz tak bardzo, że miocić zboże kazali aby z teraznieyszey drogości korzyścili, podług wszelkiego podobieństwa co tydzień cena ta upadnie ponieważ wywożenie zboża zakazane jest do miesiąca Sierpnia 1769, a wprowadzenie onego pozwolone aż do żniwa Roku 1768.

Z S Z W E C Y I

Z *Sztokolmu* d. 8. Grudnia.

Dnia 19 przeszłego miesiąca spuszczone na wodę w porcie *Westerwick* Fregatę Królewską

na 24 armat sporządzoną. Wielkie á daremne cale nakłady na uczy i stypy z okazji chrzcin i pogrzebów do tąd czynione, będą odtąd ieśli nie cale z niesfodne, to przynajmniey znacznie umniejszone w wszystkich prawie tego Królestwa Prowincjach. Upominania Duchowieństwa naywięcey do tego do pomogły. Dnia 30 przeszłego około godziny 7 wieczorney przy wschodnim dosyć gwałtownym wietrze wiele śniegu w *Norköping* spadło, wody natychmiast na 6 stóp wezbrały, sklepy zalały, i wiele większych i mnieyszych statków do lądu przywiązanych oderwały. Około godziny 9 lubo tenże sam i nie mniey gwałtowny wiatr ieszcze trwał, wody znowu na 3 stopy opadły. Około północy powtórnie do pierwszey wyfokości podniosły się, á w godzinę potym na 4 stopy opadły. Nie wiemy czyli to przypisać należy obfiteści wód z Oceanu do Bałtyckiego morza gwałtownym wiatrem przez Kategat w pędzonych, á potym wiatrem wschodnim nader burzliwym na zachodnie brzegi obróconych czyli inney iakiey nam dotąd niewiadomey przyczynie.

Num: 6.

S U P L E M E N T

DO WIADOMOSCI WARSZAWSKICH

WE SRZODĘ DNIA 20. STYCZNIA ROKU 1768.

Z *Cadix* d. 24. *Listopada*. Okręt *Famosa* nazwany przybywszy tu temi, czasy od morza zachodniego Amerykańskiego z Kraju *Chili* przywiózł armatę iedną spiżową przyflaną na pokazanie tamedźney roboty. Jeśli dworowi podobać się ta armata będzie, więcey onych w teyże Krainie sporządzą. Okręt ieden Wenecki od 54 armat i 2 fregatty iedna od 32 armat, a druga uzbroiona i oraz towarami naładowana, tu stanęły dnia 8 tego miesiaca. *Vice-Admirał Emmo* Kommandę nad tą Eskadrą mający, wziął tu 15,000 Talarów za pozwoleniem Dworu, od Konsula Weneckiego wyliczonych. Dnia 9 wieczorem znowu pod żagle puścił się do *Sasy* i *Mogador* gdzie się przez czas krótki zabawić ma. Eskadra pewna Algierka złożona podług odebranych wiadomości z 4 Xebek i Statku iednego uzbroionego, ścigała rozmaite statki po szródziemnym morzu żeglujące, ale te szczęśliwie ku brzegom Hiszpańskim uciekły.

Z *Portsmouth* d. 13. *Grudnia*. Cena wizełkiey żywności tak wielka tu jest, że ubożsi zginać tey zimy koniecznie muszą, jeśli zbawienne jakie prawa skutecznie temu nie zabiegą.

Od *Rhenu Niższego* d. 17. *Grudnia*. Okręt wojenny *le Triton* nazwany, do Admiralicyi należący, odebrał od stanów generalnych rozkaz aby nieodwłócznie udał się do Gibraltaru dla zabrania złożonych tam podarunków których Marokański Cesarz przyjąć niechciał, częścią iż mu się nie zdały być dotyc szacowne, częścią, iż nie były ofiarowane przez Ministra wyższy

rangi, iak czyniły inne z Marokańskim Cesarzem w przyjaźni
zostające narody. Stany generalne postanowiły na przyszłą
wiosnę wysłać Officyera distingwowanego, którego wybranie
Xiążęciu Jmci Stadhuderowi jest zlecone. To poselstwo aby
znakomitse było, 6 wojennych fregat po 36 armat mających
z Posłem wtamte strony udać się ma. Fregatty te od admira-
licyi wzięte i na 1 dzień Marca przygotowane być mają. Na
każdey fregacie ma się 230 ludzi naysłować, oporządzenie onych
na 9 mieściy ma podług podanego rachunku kosztować 447,120
Złotych.

Od Menu Rzeki d. 29. Grudnia. Pomnażają się w Państwie
Tureckim Drukarnie, mimo wszystkie Jmanów albo Tureckich
Kapitanów sprzeciwienia się. Zaczęto nawet Francukie i inne
Księgi na Turecki język przekładać i drukować.

Z Stokholmu d. 15. Grudnia. Dnia onegdajszego Królowa
Jeymć na zdrowiu zapadła. Gorączka bardzo nateżona trwa-
ła aż do trzeciej godziny porannej. Król Jmć przez czas ten
wzysstek przytomny u Królowey Jeymci był i dopiero do spo-
czynku mieć się począł, kiedy Królowa Jeymć zasnęła. Teraz
zda się, iż Królowa Jeymć w lepszym zdrowiu została. Mia-
sto całe i Dwór z tey okazji w największym był zatrwożeniu,
choroba ta bez wątpienia z zaziębnienia pochodzi, ponieważ
Królowa Jeymć kilka razy za MIASTO saniami wyjeżdżała. Chło-
pi do kopania kruszców użyci w wielkiej gromadzie z wszyst-
kich prawie Prowincyi tu przybyli, narzekając na nieszczęśli-
we, w których została okoliczności, i przekładając, iż rzecz jest
nie podobna w tey porze czasu w rudach pracować. Rada
kruszcowych gór postanowiła względem tego remonstracye
Królowi Jmci uczynić.

Z Wilna d. 9. Stycznia. W Obserwatorium Królewskim
Akademii tuteyszey Obserwowano dnia 4 Stycznia zrana za-
ćmienie Xiężycy. Bieg jego południowy niżej *Schikarda* i
Photilida zcał się być pełnym godziny 4 minuty 46.

Penumbra (tak się od Astrononów nazywa cień rzadki)

dosięła <i>Phocilida</i> i <i>Schikardad</i>	=	godziny 4. minuty 48.
Zdał się być początek umbry i zaćmienia g.		4. m. 53. Sek. 34.
Początek zaćmienia pewny	-	godz: 4. m. 55. Sek. 15.
Umbra dotknęła <i>Phocilida</i> i <i>Schikarda</i>	-	godz: 4. m. 57. Sek. 5.
Całych ogarnęła	- - -	godz: 4. m. 58. Sek: 26.
Umbra dotknęła <i>Tychona</i>	- - -	godz: 5. m. 8. Sek: 5.
Cały <i>Tycho</i> w Umbrze, która też razem dosięgła <i>Morza Humorów</i>	- - -	godz: 5. m. 9. Sek: 48.
Umbra dosięgła <i>Pitata</i>	- -	godz: 5. m. 15. Sek: 54.
Umbra dosięgła <i>Regiomontana</i>	- -	godz: 5. m. 16. Sek: 39.
Cały <i>Pitatus</i> w Umbrze	- -	godz: 5. m. 18. Sek: 24.
Cały <i>Regiomontanus</i> w Umbrze	- -	godz: 5. m. 19. Sek: 4.
Umbra dotknęła <i>Bullialda</i>	- - -	godz: 5. m. 26. Sek: 22.
Cały <i>Bullialdus</i> w Umbrze	- - -	godz: 5. m. 26. Sek: 59.
Umbra ogarnęła całe <i>Morze Humorów</i> , i razem dotknęła <i>Gassenda</i>	- - -	godz: 5. m. 27. Sek: 34.
Umbra dotknęła <i>Frakastoryusza</i>	-	godz: 5. m. 43. Sek: 9.
<i>Gassendus</i> wyszedł z Umbrzy, a <i>Morze Humorów</i> zaczęło wychodzić	- - -	godz: 6. m. 1.
Umbra dotknęła <i>Langrena</i>	- -	godz: 6. m. 8. Sek: 40.
Cały <i>Langrenus</i> w Umbrze	- -	godz: 6. m. 14. Sek: 41.
<i>Bullialdus</i> wyszedł z Umbrzy	- -	godz: 6. m. 19. Sek: 1.
Ukazało się całe <i>Morze Humorów</i>	-	godz: 6. m. 21. Sek: 57.
<i>Schikardus</i> zaczyna wychodzić z Umbrzy	g.	6. m. 26. Sek: 43.
<i>Pitatus</i> wyszedł z Umbrzy	- - -	godz: 6. m. 34. Sek: 5.
<i>Regiomontanus</i> wyszedł z Umbrzy	-	godz: 6. m. 42. Sek: 57.
<i>Tycho</i> zaczyna wychodzić z Umbrzy		godz: 6. m. 45. Sek: 7.
Cały <i>Tycho</i> wyszedł z Umbrzy	-	godz: 6. m. 46. Sek: 17.
<i>Langrenus</i>	- - -	godz: 6. m. 50. Sek: 28.
<i>Frakastoryusz</i> wyszedł z Umbrzy	-	godz: 6. m. 55. Sek: 52.
Koniec zaćmienia wątpliwy	- -	godz: 7. m. 15. Sek: 52.
Koniec Umbrzy pewny	- -	godz: 7. m. 18. Sek: 53.

Jmienia te nadane są znacznieyszym Xężyca plamom od sławnego *Rikciola*, a przyjęte od wszystkich Astronomów. Zaćmienia zaś plam i onych wyścia z Umbrzy służą do determino-

wania Sługości Geograficznej mieysc, która nie mniej jako i Szerokość jest Elementem Mapp Geograficznych: których poprawa miałaby w narodzie ludzkim żądzą, nie boiaźn zaćmienia sprawować.

Pod czas przerzeczonych Obserwacyi wymierzano też przez *Micrometrum* różnemi czasy wielkość zaćmienia: Największe wało co nie dochodziło pięciu calów abo części, którą Diameter Xiężycy ma 12.

Z Kępną d. 15. Grudnia. W Dobrach dziedzicznych Jeymć Pani Trzciniński Miecznikowy Ostrzeszewski odprawił się ślub Jmci P. Szembeka Woiewodzica Juslantkiego z Córką pomienioney Jeymci Miecznikowy, na którym Jchmć z Ziemi Wieluńskiej i Powiatu Ostrzeszowskiego znaydowali się Obywatele, iako też Pogranicznicy z Szląska Jchmć Grafowie wspaniałą w Domu tym obchodzili ochotę.

Z WARSZAWY DNIA 20. STYCZNIA.

Przypadły w Niedzielę przeszłą Dzień Narodzenia J. K. M. Ci. P. N. M. zwykłą u Dworu obchodzony był uroczystością. Najjaśniejszy Król Jmć P. N. M. odebrawszy od zgromadzonych na Pokoie Zamkowe-Panów złożone sobie z tey okazji uprzejme powinszowania, udał się wraz z onemiż na Nabożeństwo do Kollegiaty, gdzie Jmć X. Szeptycki Biskup Płocki po dokończeniu Mszy Świętey *Pontificaliter* przez siebie mianey zaczął śpiewać *Te DEUM Laudamus*, które przy nieustannym przez Artylleryą Koronną z armat ognia dawaniu kontynuowane było; powróciwszy zaś z rzeczoney Kollegiaty na wyżey wspomniane Pokoie J. K. M. Ci. P. N. M. przyjmować znowu raczył od przytomnych tamże Dm życzliwe podobnychże powinszowań oświadczenia. Tegoż samego dnia Jmć X. Hylzen przeszły Biskup Smoleński obchodził też Uroczystość Narodzenia Króla Jmci P. N. M. śpiewaniem Mszy Świętey Biskupim obrządkiem u Jchmciów XX. Piardów tutejszych.

Xiążę Jmć Antoni Sulkowski po kilku dniowym tu zabawieniu i pożegnaniu Króla Jmci P. N. M. wyjechał z tą pocztą do Moskwy.